

EIROPAS PARLAMENTS

2004

2009

Sesijas dokuments

A6-0202/2008

30.5.2008

ZIŅOJUMS

par virzību uz Eiropas Enerģijas patērētāju tiesību hartu
(2008/2006(INI))

Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komiteja

Referente: *Mia De Vits*

SATURS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS	3
PASKAIDROJUMS	6
RŪPNIECĪBAS, PĒTNIECĪBAS UN ENERĢĒTIKAS KOMITEJAS ATZINUMS.....	6
KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS	6

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par virzību uz Eiropas Enerģijas patērētāju tiesību hartu (2008/2006(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2003/54/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektrības iekšējo tirgu (COM(2007)0528),
- ņemot vērā Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2003/55/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu (COM(2007)0529),
- ņemot vērā Padomes 2007. gada 15. februāra secinājumus par Eiropas enerģētikas politiku Padomes dokumentā 6271/07,
- ņemot vērā Komisijas paziņojumu „Enerģētikas politika Eiropai” (COM(2007)0001),
- ņemot vērā Komisijas paziņojumu „Eiropas gāzes un elektroenerģijas nozares apsekojums saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003 17. pantu (COM(2006)0851),
- ņemot vērā Komisijas paziņojuma (COM(2006)0841) pavaddokumentu – Komisijas dienestu darba dokumentu „Izpildes ziņojums par gāzes un elektroenerģijas iekšējā tirgus perspektīvām” (SEC(2006)1709),
- ņemot vērā Komisijas dienestu darba dokumentu „Dati par ES enerģētikas politiku” (SEC(2007)0012),
- ņemot vērā Padomes 2004. gada 26. aprīļa Direktīvu 2004/67/EK par pasākumiem, lai nodrošinātu dabasgāzes piegādes drošību¹,
- ņemot vērā Eiropas Enerģoregulatoru gada pārskatu par laika periodu no 2006. gada 1. janvāra līdz 2006. gada 31. decembrim, kas iesniegts visiem Eiropas Enerģijas regulatoru padomes un Eiropas Elektroenerģijas un gāzes regulatoru grupas locekļiem, Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai un kas sagatavots saskaņā ar Komisijas 2003. gada 11. novembra Lēmuma 2003/796/EK, ar ko izveido Eiropas Elektroenerģijas un gāzes regulatoru grupu², 3. panta 8. punktu,
- ņemot vērā Eiropas Padomes prezidentūras 2007. gada 8.–9. marta secinājumus par plāna „Eiropas Padomes rīcības plāns 2007.–2009. gadam: Enerģētikas politika Eiropai” (7224/07) apstiprināšanu,
- ņemot vērā Komisijas paziņojumu „Virzība uz Eiropas Enerģijas patērētāju tiesību hartu”

---

¹ OV, L 127, 29.04.2004., 92. lpp.

²OV L 296, 14.11.2003., 34. lpp.

(COM(2007)0386),

- ņemot vērā Reglamenta 45. pantu,
  - ņemot vērā Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komitejas ziņojumu un Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komitejas atzinumu (A6-0202/2008),
- A. tā kā sociālās integrācijas, vienādu iespēju un vienlīdzīgas piekļuves zināšanām digitālajā ērā principi nozīmē to, ka ir ļoti būtiski nodrošināt ikviena Eiropas Savienības pilsoņa piekļuvi enerģijai par pieejamu cenu;
- B. tā kā patērētājiem, jo īpaši privātpersonām un mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) ir ierobežoti līdzekļi un iespējas efektīvi pārstāvēt savas intereses;
- C. tā kā atbilstoša energoapgāde ir viens no būtiskākajiem nosacījumiem, lai nodrošinātu veiksmīgu pilsoņu līdzdalību sociālajā un ekonomiskajā dzīvē;
- D. tā kā Eiropas Enerģijas patērētāju tiesību hartā (turpmāk tekstā — harta) valdības, enerģijas regulatori un visi sociālie partneri, kas pārstāv nozari, tiek aicināti un mudināti veikt konkrētu ieguldījumu, lai nodrošinātu, ka tiek ņemtas vērā enerģijas patērētāju intereses sociālā, vidi saudzējošā un konkurētspējīgā ES enerģijas tirgū;
- E. tā kā, ņemot vērā to, ka tirgos ar nepilnīgu konkurenci, piemēram enerģētikas nozarē, pastāv vispārēja vienprātība attiecībā uz to, ka tirgus mehānismi vien ne vienmēr spēj pilnībā nodrošināt labāko patērētāju interešu aizsardzību, papildus enerģētikas tirgum raksturīgu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām jārisina un jānostiprina klientu vispārējā aizsardzība;
- F. tā kā saskaņā ar pieejamo informāciju dalībvalstis tikai ierobežotā mērā ir izmantojušas mērķa sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, lai risinātu neaizsargāto patērētāju vajadzības;
- G. tā kā stingri jāuzsver loma, kas piešķirta valsts pārvaldes iestādēm, kurām jābūt neatkarīgām no jebkādām sabiedriskām vai privātām interesēm un pietiekami kompetentām, lai nodrošinātu enerģijas tirgu, starp tiem arī cenu un visu to komponentu uzraudzību un nepieciešamības gadījumā — iejaušanos un sankciju piemērošanu;
- H. tā kā patērētāju strīdu risināšanai enerģētikas jomā nav pietiekami izstrādāti tiesību akti un tā kā šo strīdu risināšanā ir iesaistītas daudzas un dažādas iestādes un patērētāji nezina, pie kā vērsties;
- I. tā kā ES mērķi attiecībā uz atjaunojamo enerģiju jāiekļauj Eiropas Enerģijas patērētāju tiesību hartā, lai ļautu patērētājiem izvēlēties enerģijas avotus saskaņā ar šiem mērķiem,

Hartas raksturojums

1. uzsver to, ka energoapgāde ir izšķirošs elements veiksmīgai pilsoņu līdzdalībai sociālajā un ekonomiskajā dzīvē;

2. atgādina, ka bieži vien patērētāju tiesības netiek ievērotas, lai gan tās aizsargā spēkā esošie Kopienas tiesību akti; uzsver, ka labākais veids, kā padarīt iedarbīgākus patērētāju tiesību aizsardzības pasākumus, ir efektīvāk īstenot spēkā esošos tiesību aktus;
3. norāda, ka priekšlikumu paketes pieņemšana saistībā ar elektroenerģijas un dabasgāzes tirgu („trešās paketes” priekšlikumi), par kuru pašlaik notiek debates Eiropas Parlamentā, vēl vairāk uzlabos enerģijas patērētāju aizsardzības tiesisko regulējumu;
4. uzskata, ka enerģijas patērētāji arī turpmāk jāaizsargā, pamatojoties uz Eiropas Savienības un dalībvalstu vienotu rīcību. Individuālo patērētāju praktiskai aizsardzībai energoresursu tirgū var būt atšķirīgas izpausmes dažādās dalībvalstīs. Tādēļ ir ļoti svarīgi konsekventi piemērot subsidiaritātes principu;
5. uzsver, ka ir absolūti nepieciešams nostiprināt patērētāju aizsardzību enerģētikas jautājumos un izmantot šīs hartas noteikumus kā vadlīnijas Eiropas un dalībvalstu iestādēm, kā arī privātpersonām, lai efektīvi nodrošinātu un realizētu patērētāju tiesības;
6. norāda uz Direktīvas 2003/54/EK un Direktīvas 2003/55/EK 3. punktu un A pielikumu, kuros grozījumus izdara ar „trešās paketes” priekšlikumiem; uzsver nepieciešamību tos labāk īstenot dalībvalsts līmenī;
7. uzsver hartas kā informatīva instrumenta potenciālo pievienoto vērtību, kas apkopo, precizē un konsolidē patērētāju tiesības enerģijas jomā, kuras jau ir noteiktas spēkā esošajos ES tiesību aktos; tādēļ atzinīgi vērtē Komisijas plānu izstrādāt interneta instrumentu, kas saistīts ar patērētāju tiesību aizsardzību enerģētikas nozarē, bet uzsver plašākas sakaru stratēģijas nepieciešamību patērētājiem, kuriem nav piekļuve internetam vai kuriem internets nav piemērots sakaru līdzeklis;
8. norāda, ka hartai jāievēro arī nelielo profesionālo lietotāju vajadzības, kuriem bieži vien ir tādas pašas problēmas kā parastajiem enerģijas patērētājiem;

Piekļuve pārvades un sadales tīkliem un krājumiem

9. atgādina, ka Eiropas energoresursu tirgum joprojām ir raksturīgs liels monopoluzņēmumu skaits. Tas ierobežo izvēles brīvību un iespēju ātri un bez maksas nomainīt piegādātāju, neveicina informācijas izplatību un tādējādi padara patērētājus neaizsargātus. Ir svarīgi nodrošināt centienus izveidot vienotu un konkurētspējīgu energoresursu tirgu un aizsargāt it īpaši neaizsargātākos klientus;
10. uzsver, ka elektrības un gāzes patērētāji Eiropā ir tiesīgi piekļūt tīkliem un saņemt elektrību un gāzi par saprātīgiem, pārredzamiem, nediskriminējošiem un skaidri salīdzināmiem tarifiem un cenām, arī par cenām un tarifiem, kas koriģēti, piemērojot atbilstošus indeksācijas mehānismus; nediskriminējošos pasākumos jāiekļauj arī noteiktu diskriminējošu maksāšanas metožu aizliegums, jo īpaši patērētājiem, kas bieži ir neaizsargāti un kuriem pieprasa avansa maksājumus pēc skaitītāja;
11. uzsver, ka īpaša uzmanība ir jāpievērš patērētāju aizsardzībai un jāievieš drošības pasākumi, lai nepieļautu nekāda veida tīklu atvienošanu; dalībvalstīm ir jāieceļ

piegādātājs, kas nodrošina pakalpojumus galējā situācijā un jāinformē par to patērētāji; šāda mehānisma izveidošana ir jāparedz dalībvalsts tiesību aktos;

12. uzsver, ka tīklu atvienošana jāapsver tikai kā galējais risinājums patērētāju maksājumu parādu gadījumos, jo īpaši attiecībā uz neaizsargātiem patērētājiem un brīvdienu periodiem; piegādātājiem pirms šādas darbības veikšanas jāpiemēro proporcionalitātes princips, kā arī jānosūta individuāls paziņojums patērētājam;
13. uzsver nepieciešamību nodrošināt vispārēju tiesību aizsardzību, jo īpaši attiecībā uz dažādu sociālo, ekonomisko un reģionālo grupu piekļuves iespējām enerģijai, nodrošinot piegādes stabilitāti un drošību, kā arī tīklu efektivitāti, veicinot sadarbību reģionālā līmenī starp dalībvalstīm un apkārtējām valstīm ar Eiropas perspektīvu;
14. aicina dalībvalstis nodrošināt to, ka patērētājs laika periodā, kas nepārsniedz vienu mēnesi, var vienkārši un bez maksas izvēlēties citu piegādātāju;

Tarifi, cenas

15. uzsver, ka elektrības un gāzes cenām Eiropā ir jābūt saprātīgām, vienkārši un skaidri salīdzināmām, pārredzamām, kā arī noteiktām, pamatojoties uz faktisko enerģijas patēriņu; publicētajām cenām, tarifiem, indeksācijas mehānismiem un noteikumiem jābūt patērētājam viegli pieejamiem, izmantojot visaptverošus un viegli saprotamus informācijas līdzekļus; par tiem turklāt iepriekš jāpaziņo un tie jāuzrauga vai jāapstiprina neatkarīgam valsts regulatoram;
16. uzsver, ka piegādātāju un klientu līguma ierasta prasība ir regulāri un iepriekš noteiktos datumos veikt aprēķinu, lai nodrošinātu to, ka patērētāji maksā par reāli patērēto enerģijas daudzumu; ja piegādātājs neizpilda šo prasību, piemēram, tehnisku iemeslu dēļ, enerģijas patēriņu aprēķina, pamatojoties uz saprātīgiem un pārredzamiem kritērijiem, kuri skaidri noteikti līgumā;
17. saistībā ar šo uzsver tirgus dalībnieku attīstību, specializējoties salīdzināmās informācijas publicēšanā attiecībā uz piegādātāju cenām, tarifiem un noteikumiem, kā arī atbalsta sniegšanu, patērētājam mainot piegādātāju;
18. aicina dalībvalstis veicināt „viedo enerģijas skaitītāju” izmantošanu, kuri visu laiku sniegtu patērētājiem skaidru informāciju par viņu enerģijas patēriņu un tādējādi veicinātu energoefektivitāti; atgādina par Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 5. aprīļa Direktīvas 2006/32/EK par enerģijas galapatēriņa efektivitāti un energoefektivitātes pakalpojumiem¹ 13. pantu attiecībā uz „viedajiem skaitītājiem”; steidzami aicina Komisiju un dalībvalstis patērētāju informētības un enerģētikas jomas interesēs īstenot un ieviest šajā direktīvā noteiktās prasības par mērīšanu un rēķinu sagatavošanu;
19. aicina Komisiju veikt padziļinātu izpēti par “viedo skaitītāju” pašreizējo izmantošanu mājāsaimniecībās un, ja nepieciešams, rūpīgi izpētīt iespēju par to izmantošanu un, apspriežoties ar Parlamentu, to finansēt, lai veicinātu labāko praksi; uzsver to, cik svarīgi

---

¹ OV L 114, 27.4.2006., 64. lpp.

ir veicināt un atbalstīt ražotāju centienus šajā jomā;

Informācija/līgumi

20. lai nodrošinātu pārredzamību, uzsver nepieciešamību izstrādāt standarta rēķinu modeli, izmantojot labāko pieredzi; lai nodrošinātu salīdzināmību, uzsver standarta informācijas izstrādes nepieciešamību pirms līguma slēgšanas un līgumā, tostarp izstrādājot arī informāciju par hartā noteiktajām patērētāja tiesībām;
21. aicina dalībvalstis izveidot vienu pieņemšanas vietu, kur jebkurš patērētājs varētu pieprasīt informāciju, piemēram, ar valsts energoregulatoru palīdzību, tādējādi veicinot patērētāju piekļuvi informācijai un tajā pašā laikā nodrošinot pēc iespējas ērtāku informācijas pieejamību patērētājiem vietas, laika, mehānismu un precizitātes ziņā;
22. uzsver nepieciešamību Komisijai sadarbībā ar valsts pārvaldes iestādēm izstrādāt kvalitātes kritērijus, kas piemērojami ar patērētāju saistītiem pakalpojumiem, tostarp izsaukuma centriem;
23. uzskata, ka piegādātāju un neatkarīga dalībvalsts regulatora tīmekļa vietnēs ir jānodrošina piekļuve tarifu simulatoriem; uzsver, ka patērētāji ir regulāri jāinformē par viņu enerģijas patēriņu;
24. uzsver nepieciešamību noteikt piegādātājiem par obligātu pienākumu informēt patērētājus par šīs hartas pasludināšanu;

Sociālie pasākumi

25. pauž nožēlu par to, ka visneaizsargātākajiem enerģijas patērētājiem ir nopietnas problēmas, kuras skaidri jārisina dalībvalstu sociālās nodrošināšanas sistēmām vai kuru risināšanai jāveic citi līdzvērtīgi pasākumi;
26. aicina Komisiju nodrošināt vadlīnijas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas prasību kopējai noteikšanai un pārskatīt, kā dalībvalstis veic saistības, kas noteiktas Direktīvas 2003/45/EK un Direktīvas 2003/55/EK 3. pantā un 1. pielikumā;
27. aicina Komisiju definēt enerģijas cenu izraisītās nabadzības jēdzienu;
28. aicina dalībvalstis sagatavot valstu enerģētikas rīcības plānus enerģijas trūkuma problēmas risināšanai un paziņot par tajos noteiktajiem pasākumiem Eiropas Energoregulatoru sadarbības aģentūrai; aicina aģentūru, sadarbojoties ar dalībvalstu iestādēm, uzraudzīt šo pasākumu īstenošanu un ziņot par veiksmīgi īstenotiem pasākumiem; uzsver to, ka ir jāizvērtē, cik lielā mērā katras atsevišķās valsts sociālās drošības vai nodokļu sistēmām jāņem vērā riski, kas saistīti ar enerģijas cenu izraisīto nabadzību;

Ar vidi saistīti pasākumi

29. uzsver, ka piegādātājiem un tīkla operatoriem jārīkojas atbildīgi pret vidi, īstenojot visus iespējamus centienus, lai nodrošinātu CO2 emisiju, kā arī radioaktīvo atkritumu piemērojamajā likumā noteikto pēc iespējas zemāko līmeni;
30. uzskata, ka prioritāte jāpiešķir atjaunojamās enerģijas avotiem, apvienotajiem siltuma avotiem un enerģijai, kā arī citai slēptajai ģenerācijai, un ka patērētāju tiesībām būt informētiem un veikt izvēli par labu atjaunojamām enerģijām jābūt atzītām hartā; tāpēc uzskata, ka visi patērētāji objektīvi, pārredzami un nediskriminējoši jāinformē par viņiem pieejamiem enerģijas avotiem;
31. uzsver, ka nepieciešams īstenot praksē Direktīvas 2003/54/EK 3. panta 6. punktu, saskaņā ar kuru dalībvalstis nodrošina, ka patērētāji saņem uzticamu informāciju par elektroenerģijas piegādātāja dažādajiem enerģijas veidiem un ietekmi uz vidi, kādu rada elektroenerģijas ražošana no šī piegādātāja sniegtās enerģijas;

Valsts pārvaldes iestādes

32. uzsver, ka dalībvalstīs ir izveidotas valsts pārvaldes iestādes, bet pauž nožēlu par to pašreiz ierobežotajām pilnvarām; uzskata, ka dalībvalstīm jānodrošina valsts pārvaldes iestāžu pietiekamas likumīgās pilnvaras un līdzekļi, kā arī vēlme tos izmantot;
33. pauž pārlicību, ka pakalpojumu regulatoriem dalībvalstīs ir jāuzņemas galvenā loma patērētāju tiesību aizsardzībā; tādēļ uzskata, ka ir jāatbalsta priekšlikumi paplašināt pakalpojumu regulatoru pilnvaras un neatkarību, tostarp tiesības veikt sankcijas pret piegādātājiem, kuri neievēro Kopienas tiesības šajā jautājumā.
34. uzskata, ka valsts pārvaldes iestādēm ir jābūt neatkarīgām no jebkādām sabiedriskām vai privātām interesēm, un to kompetencē ir jābūt vismaz šādiem pienākumiem:
- principu apstiprināšana tīklu izmaksu vai reālo tīklu tarifu un to indeksācijas mehānismu noteikšanai;
  - cenu un to komponentu, arī cenu indeksācijas mehānismu uzraudzība;
  - patērētājiem sniegtās piegādātāju informācijas uzraudzība, kontrole un nodrošināšana vismaz pirmos piecus gadus pēc pilnīgas tirgus liberalizācijas un līdz tam, kad būs skaidri redzams, ka piegādātāji turpina un turpinās sniegt patērētājiem atbilstīgu, pārredzamu un objektīvu informāciju,
  - patērētāju aizsardzība pret negodīgu komercdarbības praksi un sadarbība šajā saistībā ar kompetentām konkurences iestādēm,
35. dalībvalstīm jānodrošina, lai valsts pārvaldes iestāžu rīcībā būtu nepieciešamās pilnvaras, lai tās varētu veikt elektrības un gāzes piedāvājuma uzraudzību tirgū. Tādēļ ir jānodrošina to piekļuve visiem būtiskajiem faktoriem, kas nosaka elektrības un gāzes cenu, kā arī vismaz gāzes un elektrības piegādes līgumu noteikumiem un indeksācijas formulām;
36. uzsver nepieciešamību iestrādāt valsts pārvaldes iestāžu pienākumus Direktīvas 2003/54/EK 22. panta c) punktā un Direktīvas 2003/55/EK 24. panta c) punktā;
37. uzsver nepieciešamību pēc integrētas Eiropas pieejas valsts pārvaldes iestāžu darbībām, ko koordinētu Eiropas Enerģoregulatoru sadarbības aģentūra;

Sūdzības

38. aicina dalībvalstis pēc iespējas tuvāk patērētājiem izveidot vienu pieņemšanas vietu jebkāda veida patērētāju sūdzību iesniegšanai un veicināt šādu sūdzību izskatīšanu, izmantojot alternatīvas metodes strīdu risināšanā;
39. uzsver, ka visiem patērētājiem ir tiesības saņemt pakalpojumus, tiesības uz to, ka tiek izskatītas viņu sūdzības, un tiesības saņemt alternatīvus risinājumus strīdiem ar savu enerģijas piegādātāju saskaņā ar starptautiskajiem standartiem, tostarp ISO 10001, ISO 10002 un ISO 10003, kā arī turpmākajiem ISO standartiem, ko izstrādās šajā jomā;
40. aicina Komisiju un dalībvalstis panākt, lai ombudam būtu pilnvaras efektīvi izskatīt sūdzības, kā arī sniegt patērētājiem informāciju par jautājumiem, kas saistīti ar enerģētiku;

Patērētāju organizācijas

41. atzīst patērētāju organizāciju nozīmību, lai panāktu, ka tiek darīts viss iespējamais saistībā ar enerģijas patērētāju tiesību aizsardzību augstākajā līmenī visā Eiropas Savienībā; visām dalībvalstīm jānodrošina, lai patērētāju organizācijām būtu pietiekami resursi veikt pamata pakalpojumus, tostarp gāzes un elektrības jomā;
42. aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt ilgtspējīgu attīstību enerģētikas pakalpojumu jomā; uzsver patērētāju organizāciju un valsts pārvaldes iestāžu svarīgo lomu ilgtspējīga patēriņa veicināšanā, īpaši pievēršot gan patērētāju, gan uzņēmumu uzmanību jauktajām enerģijām, klimata pārmaiņām un patērētāju ietekmei uz nozares attīstību;
43. iesaka dalībvalstīm sniegt finansiālu atbalstu patērētāju organizācijām, lai tās varētu apmācīt savus darbiniekus un tādējādi spētu sniegt efektīvāku palīdzību likumdošanas procesā, informējot un izglītojot patērētājus, kā arī risinot patērētāju strīdus;

o

o o

44. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei un Komisijai, kā arī dalībvalstu valdībām.

PASKAIDROJUMS

I. Ievads

Enerģijas patērētāju tiesības šodien ir spēkā, bet tās ir noteiktas dažādos ES dokumentos un bieži vien netiek iestrādātas dalībvalstu tiesību aktos. Tādēļ ir ļoti nepieciešams precizēt, konsolidēt un papildināt šīs tiesības. Šā iemesla dēļ harta ir pozitīvi vērtējama iniciatīva.

Savā 2007. gada 5. jūlija paziņojumā „Virzība uz Eiropas Enerģijas patērētāju tiesību hartu” (COM (2007)986) Komisija norāda iespējamās turpmākās hartas nosacījumus, kas būs izklāstīti viegli saprotamā veidā, esošos Kopienas tiesību aktus un paredzamās rīcības iespējamās nosacījumus.

Komisija nav iecerējusi izstrādāt Eiropas Enerģijas patērētāju tiesību hartu kā juridiski saistošu dokumentu.

Pretstatā Komisijai referente uzskata, ka šai hartei ir jābūt juridiski saistošai vai tā vismaz ir jāiestrādā tiesību aktā, vai jāpievieno kā pielikums Direktīvai 2003/54/EK par elektroenerģijas iekšējo tirgu un Direktīvai 2003/55/EK par dabasgāzes iekšējo tirgu.

Referente atzinīgi vērtē arī Komisijas nodomu izstrādāt tā saukto „enerģētikas kontrolsarakstu” — informācijas līdzekli, ko izstrādātu un kura pieejamību internetā nodrošinātu dalībvalsts un kurš sniegtu atbalstu un praktisku informāciju patērētājiem. Tomēr viņa uzskata, ka ar šo tehnisko instrumentu — „enerģētikas kontrolsarakstu” — nevar aizstāt „Enerģijas patērētāju tiesību hartu”.

II. Patērētāju tiesību uzskaitījums

Komisijas apspriedes dokumentā ir uzskaitīti jautājumi, kuriem jāpievērš uzmanība iecerētajā hartā:

- atbalsts tādu shēmu izstrādei, kas paredzētas, lai palīdzētu neaizsargātiem ES pilsoņiem energoresursu cenu pieauguma gadījumā;
- pilsoņiem pieejamā obligātā informācijas līmeņa paaugstināšana, lai palīdzētu viņiem izvēlēties piegādātāju un piegādes risinājumus;
- piekļuve atbilstošam enerģijas līmenim un saprātīgām cenām;
- iesniedzamo dokumentu apjoma samazināšana gadījumos, kad patērētājs vēlas mainīt piegādātāju;
- patērētāju aizsardzība pret negodīgu pārdošanas praksi;
- patērētāju tiesību īstenošana;
- informācijas nodrošināšana par energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumiem un patēriņa modeļiem;
- patērētāju pārstāvēšana.

Pārmērīgi neiedziļinoties detaļās, referente vēlas uzsvērt nozīmīgus patērētāju tiesību aizsardzības uzlabošanas faktoros, kas minēti turpmāk tekstā.

A. Piekļuve piegādes, pārvades un izplatīšanas tīkliem

Eiropas elektrības un gāzes patērētāji ir tiesīgi izmantot universālu pakalpojumu, t. i., viņiem ir tiesības saņemt pakalpojumu noteiktā kvalitātē un par saprātīgu, viegli un ērti salīdzināmu un pārredzamu cenu. Ir jāturpina uzlabot publicēto tīklu tarifu, kā arī indeksācijas mehānismu pārredzamība un paredzamība, izmantojot saprotamas un viegli pieejamas aprēķināšanas metodes vai jebkādas citas komunikācijas formas, par ko iepriekš paziņo vai ko apstiprina neatkarīgas valsts pārvaldes iestādes. Turklāt šīm iestādēm ir jānodrošina, lai tīklu tarifi nebūtu diskriminējoši.

Īpaša uzmanība ir jāpievērš patērētāju aizsardzībai, un tādēļ ir jāveic drošības pasākumi, lai nepieļautu nekāda veida tīkla atvienošanu. Atvienošana no tīkla ir uzskatāma par nevēlamu līdzekli, ko piemēro nemaksāšanas gadījumā. Dalībvalstīm ir jāieceļ piegādātājs, kas nodrošina pakalpojumus galējā situācijā (noteikts tiesību aktos) un jāinformē par to patērētāji.

Valsts pārvaldes iestādēm ir jābūt neatkarīgām no jebkādām privātām vai sabiedriskām interesēm un to kompetencē ir jābūt elektrības un gāzes piegādes uzraudzībai un tiesībām iejaukties ar attiecīgām sankcijām.

Dalībvalstis nodrošina, ka tiesīgie patērētāji var viegli un bez maksas mainīt piegādātāju. Tādēļ laika periodam, kas nepieciešams elektrības vai gāzes piegādātāja maiņai, nevajadzētu pārsniegt vienu mēnesi.

B. Tarifi, cenas un uzraudzība

Elektrības un gāzes cenām Eiropā ir jābūt saprātīgām. Eiropas enerģijas patērētājiem ir jānodrošina bezmaksas piekļuve pārredzamai informācijai par piemērojamām cenām, tarifiem, indeksācijas mehānismiem un standarta noteikumiem. Patērētājiem ir tiesības saņemt rēķinus par energoresursiem, kas sagatavoti, pamatojoties uz faktisko patēriņu.

Eiropas enerģijas patērētājiem ir jāpiedāvā dažādi norēķinu veidi, lai netiktu diskriminēti neaizsargātie patērētāji, tostarp priekšapmaksas skaitītāju un bezmaksas tarifu kalkulatoru izmantošana. Jebkādām noteikumu atšķirībām ir jāatspoguļo piegādātāju, kas izmanto atšķirīgas maksājumu sistēmas, izmaksas.

Eiropas Komisijai ir jāattīsta un jāfinansē izmēģinājuma projekti, kas ietver par saprātīgu cenu iegādātu individuālo skaitītāju izmantošanu, kuri precīzi uzskaita faktisko enerģijas patēriņu un informāciju par patēriņa laiku (tā sauktie „viedie skaitītāji”).

Valsts pārvaldes iestādēm ir jābūt pieejamiem nepieciešamajiem līdzekļiem, lai tās varētu uzraudzīt elektrības un gāzes piedāvājumus tirgū. Tādēļ ir jānodrošina šo iestāžu piekļuve visiem būtiskākajiem faktoriem, kas ietekmē cenu, arī vismaz gāzes piegādes līgumu noteikumiem, indeksācijas formulām u. c. Ja nepieciešams, ir jānodrošina šo iestāžu tiesības iejaukties un piemērot atbilstošas sankcijas. Valsts pārvaldes iestādēm ir jānodrošina sabiedrības piekļuve cenu uzraudzības rezultātiem tādā veidā, lai būtu iespējams salīdzināt

cenas un pieejamo piedāvājumu pamatnoteikumus.

C. Informācija

Ir jānodrošina Eiropas enerģijas patērētāju piekļuve objektīvai un pārredzamai informācijai par piemērojamām cenām, tarifiem un indeksācijas mehānismiem, kā arī standarta rēķinos iekļautajiem standarta noteikumiem attiecībā uz piekļuvi elektroenerģijas pakalpojumiem un to izmantošanu dalībvalsts un Kopienas līmenī.

Ir jānodrošina Eiropas enerģijas patērētāju piekļuve informācijai par katra enerģijas avota ietekmi uz piegādātāja kopējo degvielu bilanci iepriekšējā gadā; saskaņotā un saprotamā veidā ir jānodrošina piekļuve informācijai par rēķiniem dalībvalstīs, lai tos varētu ērti salīdzināt.

Ir jānodrošina Eiropas elektroenerģijas patērētāju piekļuve vismaz norādēm uz esošiem informācijas avotiem, piemēram, tīmekļa vietnēm, kurās nepārtraukti vai pēc pieprasījuma sabiedrībai ir pieejama informācija par ietekmi uz vidi vismaz saistībā ar ogļskābās gāzes emisiju un radioaktīvajiem atkritumiem, kas radušies elektroenerģijas ražošanas laikā, izmantojot piegādātāja kopējo degvielu bilanci iepriekšējā gadā. Ir jānodrošina arī, lai patērētājiem šī informācija būtu pieejama bez maksas „pēc pieprasījuma rakstveidā”.

Eiropas enerģijas patērētāji ir tiesīgi saņemt informāciju, kas iekļauta rēķinos, līgumos vai citos dokumentos, kvītīs un citos materiālos vai pievienota tiem, par a) spēkā esošajām cenām un faktisko patēriņu vismaz vienu reizi sešos mēnešos; b) cenu indeksācijas mehānismu un jebkādam tā izmaiņām; c) faktiskā enerģijas patēriņa ikgadēju salīdzinājumu; d) salīdzinājumu ar vidējiem energoresursu patēriņa rādītājiem; e) kontaktinformāciju objektīvas informācijas iegūšanai par energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, galapatērētāja raksturojumu un aprīkojuma specifiku; f) katra enerģijas avota devumu energoresursu piegādē.

Piegādātājiem un tīklu operatoriem saskaņā ar to attiecīgajiem pienākumiem ir jāizveido viegli pieejamas un kvalitatīvas palīdzības līnijas, lai būtu iespējams efektīvi risināt ar pieslēgumu un citiem pakalpojumu kvalitātes jautājumiem saistītas problēmas.

Valsts pārvaldes iestādei un piegādātājam ir jānodrošina piekļuve tarifu kalkulatoriem, un valsts pārvaldes iestādes mājas lapā regulāri ir jāpublicē informācija par kWh cenu.

Valsts pārvaldes iestādēm ir jāuzrauga ierobežojošu līgumu slēgšanas prakse, kā arī ekskluzīvu tiesību piemērošana, kas var liegt vai ierobežot jebkura patērētāja izvēles tiesības. Ja nepieciešams, valsts pārvaldes iestādēm ir jāinformē valsts konkurences iestādes par šādu praksi un jāsadarbības problēmas risināšanā.

D. Sociālie pasākumi

Dalībvalstis nosaka atbilstošus pasākumus enerģijas trūkuma problēmu risināšanai valstu enerģētikas rīcības plānos un paziņo par šiem pasākumiem Eiropas Energo regulatoru sadarbības aģentūrai.

Enerģijas trūkums ir pieaugoša problēma visās dalībvalstīs. Ir nepieciešama integrēta pieeja tās risināšanai, un tādēļ ļoti būtiska ir valsts pārvaldes iestāžu loma un neatkarība. Arī Eiropas Energo regulatoru sadarbības aģentūrai ir jāuzņemas atbildība, pārbaudot dalībvalstu sasniegumus un informējot par dalībvalstu veiksmīgi īstenotiem pasākumiem cīņā pret enerģijas trūkumu.

Enerģijas trūkums nozīmē to, ka mājsaimniecība nevar atļauties apsildīt māju pieņemamā līmenī, kas noteikts, pamatojoties uz Pasaules Veselības organizācijas ieteikto līmeni: 18°C visās dzīvojamās telpās, ja tajās dzīvo cilvēki. Enerģijas trūkums attiecas arī uz spēju iegādāties mājvietai nepieciešamos energoresursus par saprātīgu cenu. Mājsaimniecība cieš no enerģijas trūkuma, ja izdevumi energoresursu iegādei attiecībā pret kopējiem mājsaimniecības izdevumiem divas reizes pārsniedz vidējos izdevumus energoresursu iegādei valstī. Šiem Eiropas enerģijas patērētājiem (ar īpašām vajadzībām invaliditātes vai sliktā finansiālā stāvokļa dēļ) ir jānodrošina būtiskāko energoresursu piegāde par cenām, kas piemērojamas neaizsargātiem patērētājiem, saprātīgām cenām vai nepieciešamības gadījumā bez maksas, lai saglabātu viņu fizisko un garīgo veselību un labklājību.

Saskaņā ar pieejamo informāciju dalībvalstis ir tikai daļēji ir izmantojušas mērķa sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības attiecībā uz neaizsargātiem patērētājiem. Dalībvalstīm ir jāpieņem un jāpublicē neaizsargāto patērētāju definīcija, kuru bez neaizsargāto patērētāju papildu lūguma būtu jāizmanto visiem elektrības un gāzes piegādātājiem, ja gāze nepieciešama mājsaimniecības pamatvajadzību nodrošināšanai. Komisija ir jā mudina sākt procedūras pārkāpumu gadījumā pret dalībvalstīm, kas nepieņem un nepiemēro šo definīciju.

III. Valsts pārvaldes iestāžu neatkarība un nozīmība

Valsts pārvaldes iestādēm ir jābūt neatkarīgām no jebkādam privātām vai sabiedriskām interesēm, un ir jānodrošina to kompetence, kas pilnībā ļautu pildīt valsts pārvaldes iestāžu funkcijas enerģijas patērētāju tiesību aizsardzības uzlabošanā.

Šīm iestādēm ir jānodrošina nepieciešamie instrumenti, kas ļautu uzraudzīt gāzes un elektrības piedāvājumu tirgū. Tādēļ ir jānodrošina valsts pārvaldes iestāžu piekļuve visiem būtiskākajiem cenu ietekmējošajiem faktoriem.

Valsts pārvaldes iestādēm ir jāuzrauga ierobežojošu līgumu slēgšanas prakse, kā arī ekskluzīvu tiesību piemērošana, kas var liegt vai ierobežot jebkura patērētāja izvēles tiesības. Ja nepieciešams, valsts pārvaldes iestādēm ir jāinformē valsts konkurences iestādes par šādu praksi un jāsadarbības problēmas risināšanā.

Valsts pārvaldes iestāžu kompetence ir jāiestrādā Direktīvas 2003/54/EK (elektrība) 22.c pantā un Direktīvas 2003/55/EK 24.c pantā.

Valsts pārvaldes iestāžu darbībām ir nepieciešama arī integrēta pieeja Eiropas līmenī, ko koordinē Eiropas Aģentūra.

7.5.2008

RŪPNIECĪBAS, PĒTNIECĪBAS UN ENERĢĒTIKAS KOMITEJAS ATZINUMS

Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komitejai

Virzība uz Eiropas Enerģijas patērētāju tiesību hartu
(2008/2006(INI))

Atzinumu sagatavoja: *András Gyürk*

IEROSINĀJUMI

Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komiteju savā rezolūcijas priekšlikumā iekļaut šādus ierosinājumus:

1. uzsver to, ka energoapgāde ir izšķirošs elements veiksmīgai pilsoņu līdzdalībai sociālajā un ekonomiskajā dzīvē;
2. atgādina, ka bieži vien patērētāju tiesības netiek ievērotas, lai gan tās aizsargā spēkā esošie Kopienas tiesību akti; uzsver, ka labākais veids, kā padarīt iedarbīgākus patērētāju tiesību aizsardzības pasākumus, ir efektīvāk īstenot tiesību aktus;
3. norāda, ka priekšlikumu paketes pieņemšana saistībā ar elektroenerģijas un dabasgāzes tirgu, par kuru pašlaik notiek debates Eiropas Parlamentā, vēl vairāk uzlabos enerģijas patērētāju aizsardzības tiesisko regulējumu;
4. uzskata, ka enerģijas patērētāji arī turpmāk jāaizsargā, pamatojoties uz Eiropas Savienības un dalībvalstu vienotu rīcību. Individuālo patērētāju praktiskai aizsardzībai energoresursu tirgū var būt atšķirīgas izpausmes dažādās dalībvalstīs. Tādēļ ir ļoti svarīgi konsekventi piemērot subsidiaritātes principu;
5. atbalsta Komisijas plānu neierosināt hartu kā jaunu tiesību aktu, bet kā līdzekli, lai atbalstītu pilsoņus, iegūstot informāciju par savām tiesībām labākā un vienkāršākā veidā; šajā sakarā norāda uz to, ka apspriešanās ar mērķi izplatīt informāciju saistībā ar hartu kā par potenciāliem, bet vēl nepieņemtiem tiesību aktiem, kaitē skaidrībai un piemērojamībai attiecībā uz tiesībām un, tādējādi traucē iecerēto mērķu sasniegšanu;
6. atgādina, ka Eiropas energoresursu tirgu joprojām raksturo liels monopoluzņēmumu

skaits. Tas ierobežo izvēles brīvību un iespēju ātri un bez maksas nomainīt piegādātāju, neveicina informācijas izplatību un tādējādi padara patērētājus neaizsargātus. Ir svarīgi nodrošināt centienus izveidot vienotu un konkurētspējīgu energoresursu tirgu un jo īpaši aizsargāt neaizsargātākos klientus.

7. atzīmē, ka saskaņā ar sociālās integrācijas, līdztiesīgu iespēju visiem un taisnīgas pieejas informācijai principiem digitalizācijas laikmetā, ir būtiski svarīgi, lai ikvienam Eiropas Savienības pilsonim būtu pieejama enerģija par pieņemamu cenu;
8. aicina dalībvalstis un valsts pakalpojumus regulējošās iestādes būtiski uzlabot cenu norādīšanas pārredzamību un fakturrēķinu par enerģiju skaidrību, lai būtu iespējams pareizi salīdzināt cenas;
9. tā kā patērētājiem, jo īpaši mājsaimniecību klientiem un maziem, un vidējiem uzņēmumiem, ir ierobežoti veidi un iespējas panākt efektīvu savu interešu pārstāvēšanu;
10. uzskata, ka apstākļos, kad pieaug energoresursu cena, ir nepieciešams nodrošināt to piegādi cilvēkiem ar zemiem ienākumiem un tāpat ir nepieciešams to nodrošināt cilvēkiem, kas dzīvo nomaļos reģionos, ņemot vērā, ka viņiem pieejamie enerģijas tirgi ir mazi un tajos nav konkurences; uzskata, ka dalībvalstīm būtu svarīgi precīzi noteikt šo patērētāju grupas cik drīz vien iespējams un veikt, kā arī atbalstīt pasākumus, piemēram, "sociālo tarifu" veidā, lai nodrošinātu elektrības un dabasgāzes pieejamības nepārtrauktību šiem patērētājiem; aicina dalībvalstis piešķirt prioritāti ieguldījumiem visaptverošos energoefektivitātes pasākumos mājsaimniecībās ar zemiem ienākumiem, tādējādi risinot stratēģiski gan degvielas cenu izraisītās nabadzības problēmu, gan 2007. gadā Eiropadomes pieņemtā 20 % energoefektivitātes mērķa sasniegšanu līdz 2020. gadam;
11. norāda uz to, ka dalībvalstīm jādara vairāk, lai risinātu enerģijas cenu izraisītās nabadzības problēmu, jo atbilstīgs nodrošinājums ar enerģiju, ir viens no galvenajiem faktoriem, lai pilsoņi varētu veiksmīgi piedalīties sociālajā un ekonomiskajā dzīvē;
12. uzsver, ka sakarā ar pieaugošajām enerģijas cenām dalībvalstīm jāizveido savas definīcijas ar enerģijas cenām saistītajai nabadzībai un jāizstrādā pasākumi, lai izskaustu ar enerģijas cenām saistīto nabadzību, ņemot vērā pieaugošās enerģijas cenas, mājsaimniecību ienākumu līmeni un energoefektivitāti;
13. pauž pārliecību, ka pakalpojumu regulatoriem dalībvalstīs ir jāuzņemas galvenā loma patērētāju tiesību aizsardzībā; tādēļ uzskata, ka ir jāatbalsta priekšlikumi paplašināt pakalpojumu regulatoru pilnvaras un neatkarību, tostarp tiesības veikt sankcijas pret piegādātājiem, kuri neievēro Kopienas tiesības šajā jautājumā.
14. uzsver, ka dalībvalstīm vairāk uzmanības jāvelta enerģijas cenu izraisītās nabadzības problēmai un jāizvērtē, cik lielā mērā katras atsevišķās valsts sociālās drošības vai nodokļu sistēmām jāņem vērā riski, kas saistīti ar enerģijas cenu izraisīto nabadzību;
15. norāda uz to, ka patērētāji ir konkurences tirgus galvenie dalībnieki; pauž pārliecību, ka viens no galvenajiem patērētāju aizsardzības instrumentiem ir viegla informācijas pieejamība, īpaši attiecībā uz cenu salīdzināšanu un nosacījumiem par pakalpojuma

sniedzēja nomainīšanu; uzskata, ka pārredzamību un paredzamību publicētajām cenām un tarifiem ir turpmāk aizvien jāuzlabo, izmantojot visaptverošas un viegli pieejamas aprēķināšanas metodes; uzsver — lai palielinātu individuālos ieguldījumus ES enerģētikas stratēģijas mērķu sasniegšanā attiecībā uz CO2 emisijām, patērētājiem jābūt informētiem par enerģijas veidu dažādību, no kuriem veidojas viņu patērētā enerģija;

16. uzsver, ka nepieciešams īstenot praksē Direktīvas 2003/54/EK 3. panta 6. punktu, saskaņā ar kuru dalībvalstis nodrošina, ka patērētāji saņem uzticamu informāciju par elektroenerģijas piegādātāja dažādajiem enerģijas veidiem un ietekmi uz vidi, kādu rada elektroenerģijas ražošana no šī piegādātāja enerģijas;
17. aicina dalībvalstis veicināt viedo enerģijas skaitītāju izmantošanu, kuri visu laiku sniegtu patērētājiem skaidru informāciju par viņu enerģijas patēriņu un tādējādi veicinātu energoefektivitāti; atgādina par Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 5. aprīļa Direktīvas 2006/32/EK par enerģijas galapatēriņa efektivitāti un energoefektivitātes pakalpojumiem¹ 13. pantu attiecībā uz viedajiem skaitītājiem; steidzami aicina Komisiju un dalībvalstis patērētāju informētības un enerģētikas jomas interesēs īstenot un ieviest šīs direktīvas prasības par mērīšanu un rēķinu sagatavošanu;
18. uzsver, cik nepieciešams ir izstrādāt standarta rēķinu izrakstīšanas sistēmu, kuru varētu izmantot visi piegādātāji, lai palielinātu informācijas pārredzamību un salīdzināmību, kā arī uzsver, ka elektroenerģijas un dabasgāzes piegādes uzņēmumu, kā arī valstu neatkarīgu regulatoru mājas lapās nepieciešams norādīt uz patērētāju tiesībām;
19. uzsver, ka nepieciešams, lai Komisija sadarbībā ar valstu regulatoriem izstrādātu kvalitātes kritērijus, kas jāpiemēro ar patērētājiem saistītiem pakalpojumiem, tostarp telefona pakalpojumu centriem;
20. uzskata, ka jāpieprasa, lai pakalpojumu sniedzēji informētu patērētājus par šīs ierosinātās hartas izsludināšanu.

---

¹ OV L 114, 27.4.2006., 64. lpp.

KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS

Pieņemšanas datums	6.5.2008
Galīgā balsojuma rezultāti	+: 50 -: 0 0: 0
Deputāti, kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Šarūnas Birutis, Jan Březina, Philippe Busquin, Jerzy Buzek, Jorgo Chatzimarkakis, Giles Chichester, Dragoş Florin David, Pilar del Castillo Vera, Den Dover, Lena Ek, Nicole Fontaine, Norbert Glante, András Gyürk, Fiona Hall, David Hammerstein, Rebecca Harms, Erna Hennicot-Schoepges, Mary Honeyball, Ján Hudacký, Romana Jordan Cizelj, Werner Langen, Anne Laperrouze, Eugenijus Maldeikis, Eluned Morgan, Angelika Niebler, Atanas Paparizov, Aldo Patriciello, Francisca Pleguezuelos Aguilar, Anni Podimata, Miloslav Ransdorf, Vladimír Remek, Herbert Reul, Teresa Riera Madurell, Mechtild Rothe, Paul Rübig, Andres Tarand, Catherine Trautmann, Nikolaos Vakalis, Adina-Ioana Vălean, Alejo Vidal-Quadras</i>
Aizstājējs(-i), kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Daniel Caspary, Dorette Corbey, Manuel António dos Santos, Göran Färm, Juan Fraile Cantón, Gunnar Hökmark, Vittorio Prodi, Bernhard Rapkay, Silvia-Adriana Ţicău</i>
Aizstājējs(-i) (178. panta 2. punkts), kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Daniel Stroj</i>

KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS

Pieņemšanas datums	27.5.2008						
Galīgā balsojuma rezultāti	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 100px;">+:</td> <td style="text-align: right;">21</td> </tr> <tr> <td>-:</td> <td style="text-align: right;">0</td> </tr> <tr> <td>0:</td> <td style="text-align: right;">16</td> </tr> </table>	+:	21	-:	0	0:	16
+:	21						
-:	0						
0:	16						
Deputāti, kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Cristian Silviu Buşoi, Charlotte Cederschiöld, Gabriela Creţu, Mia De Vits, Janelly Fourtou, Evelyne Gebhardt, Martí Grau i Segú, Małgorzata Handzlik, Malcolm Harbour, Anna Hedh, Edit Herczog, Iliana Malinova Iotova, Pierre Jonckheer, Graf Alexander Lambsdorff, Kurt Lechner, Toine Manders, Nickolay Mladenov, Catherine Neris, Zita Pleštinská, Zuzana Roithová, Heide Rühle, Leopold Józef Rutowicz, Salvador Domingo Sanz Palacio, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Marianne Thyssen, Jacques Toubon, Bernadette Vergnaud, Barbara Weiler, Marian Zlotea</i>						
Aizstājējs(-i), kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Emmanouil Angelakas, Wolfgang Bulfon, Colm Burke, Giovanna Corda, Jan Cremers, Wolf Klinz, Manuel Medina Ortega, Gary Titley, Anja Weisgerber</i>						
Aizstājējs(-i) (178. panta 2. punkts), kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Elisabeth Morin, Sirpa Pietikäinen, Nicolae Vlad Popa</i>						